

De Nauwe korfslak en natuurbeheer

Tot nu toe heeft de ecologie en het beheer van inheemse slakken weinig aandacht gekregen. Het artikel van Boesveld et al. (2011) in het meinumnummer 2011 van De Levende Natuur brengt daar verandering in voor de twee Nederlandse landslaksoorten en een aquatische soort die extra bescherming krijgen onder de Europese habitatrichtlijn. Dat is zeer toe te juichen. Jammer is dat de auteurs bij de beheeraanbevelingen voor deze soorten voorbij gaan aan ontwikkelingen in de leefgebieden op de langere termijn en aan de bescherming van andere Europees beschermde soorten en habitats. In deze reactie zal ik dit uitwerken voor één van de drie soorten, de Nauwe korfslak (*Vertigo angustior*).

Nauwe korfslak
(*Vertigo angustior*) (foto:
A.W. Gmelig Meyling)

Ecosysteembenadering

In het artikel wordt helder omschreven wat de soort nodig heeft: kalkrijk, half open, droog biotoop zoals struweelranden en ruige graslanden. En ook wat de bedreigingen zijn: het huidige natuurbeheer met grootschalige ingrepen, intensieve begrazing en dergelijke. Echter, het alternatief 'niets doen' wordt door de auteurs niet uitgewerkt. Zonder deze herstelprojecten zal het Nederlandse duingebied op grote oppervlakten dichtgroeien met aaneengesloten struweel, overgaand in zuur eikenbos. Dit is zonder twijfel een ongewenste ontwikkeling voor de Nauwe korfslak. Dan mag het op korte termijn slecht zijn voor de soort om grootschalig in te grijpen; op lange termijn is alleen op deze manier het open, kalkrijke duin in Nederland te behouden. Zeker met de huidige hoge stikstofdepositie in de Nederlandse duingebieden. Daarom verdient de opmerking 'Met relatief kleine en vaak zelfs goedkopere manieren van beheer kunnen bedreigingen voor deze drie slakken en hun biotoop (...) worden verminderd of weggenomen' een betere onderbouwing.

Voorts geven de auteurs geen goed beeld van de getroffen maatregelen in Voornes Duin. De maatregelen waren gericht op een kale bodem na de werkzaamheden. De zin "Daarna verstikt het verpulverde hout de bodem en worden voedingsstoffen versneld aan de bodem afgegeven" gaat dus zeker niet op voor de situatie na uitvoering van de herstelprojecten.

Overigens wordt gesteld dat de soort door verlies van geschikt biotoop op diverse plaatsen afneemt. Dit wordt niet onderbouwd met literatuur. Figuur 1 van het artikel schetst een beeld van vooruitgang in het duingebied.

Ecologie

De ecologie van de soorten is nog slechts ten dele bekend. In het artikel wordt de huidige kennis als een vanzelfsprekendheid geschetst, terwijl het nog maar enkele jaren bekend is dat de soort ook in hoogdynamische gebieden als de Kwade Hoek in grote aantallen voorkomt. Ook is nog slecht bekend in welke aantallen de soorten verspreid zijn in de verschillende biotopen van het Nederlandse duingebied. Het onderzoek van Boesveld & Gmelig Meyling (2010) is een eerste poging hier meer duidelijkheid in te brengen. Het lijkt mij verstandig dit onderzoek verder voort te zetten en ook zinvoller middelen daar op te richten dan steeds bij nieuwe herstelplannen een standaardonderzoek naar de beste plekken te verrichten om deze dan te kunnen ontzien.

Europese verantwoordelijkheid

De auteurs ontlenen veel gewicht aan de Europese status van de Nauwe korfslak. Hoe echter de instandhouding van de soort zich ver-

houdt tot de herstelopgaven voor onder meer de droge duingraslanden (grijze duinen), natte duinvalleien, Tapuit en vele andere wordt niet geschetst. Gezien het grootschalig voorkomen van de soort zou een 'ten gunste van' formulering te overwegen zijn. Dit houdt in dat het herstel van habitats en soorten met een herstelopgave in de duingebieden ten koste mag gaan van leefgebied van de Nauwe korfslak. Voor de duindoornstruwelen is een dergelijke formulering al opgenomen in de aanwijzingsbesluiten van Voornes Duin en Duinen van Goeree & Kwade Hoek.

Conclusie

De Nauwe korfslak is een bijzondere soort die onze aandacht verdient. De eenzijdige focus van Boesveld et al. (2011) op strikt behoud van de huidige grote populaties houdt onvoldoende rekening met de natuurlijke successie in de Nederlandse duingebieden. Een goede afweging van de noodzakelijke oppervlakten aan geschikt leefgebied voor een duurzaam behoud van alle beschermde soorten en habitats vindt plaats binnen het opstellen van Natura2000-beheerplannen voor de verschillende gebieden. Daarbij is grote behoefte aan feitelijke kennis over de ecologie van de soorten. Het artikel van Boesveld et al. levert daar een bijdrage aan, maar schiet tevens op verschillende onderdelen dit doel voorbij.

Literatuur

Boesveld, A. & A.W. Gmelig Meyling, 2010. Voorkomen van de Nauwe korfslak *Vertigo angustior* in diverse vegetatietypen en biotopen op Voornes en Goeree alsmede advies voor beheer. Metridium en Stichting Anemoon. Hillegom/Heemstede.

Boesveld, A., A.W. Gmelig Meyling & R.H. de Bruyne, 2011. Natuurbeheer, bescherming en biotoopeisen van drie bijzondere Nederlandse slakken: de Nauwe korfslak, de Zeggekorfslak en de Platte schijffloren. De Levende Natuur 112 (3): 114-119.

Summary

Vertigo angustior and nature management

The ecology of mollusks protected under the Habitat Directive has received little attention in The Netherlands. Boesveld et al. (2011) made a good start in the last issue of De Levende Natuur (May 2011: 114-119). However, their conclusion that we should focus on maintaining all large subpopulations of for example *Vertigo angustior* in coastal dune areas does not take into account the rapid succession in these dunes. Large scale restoration projects are necessary to maintain and restore the open dune habitats, also strictly protected under the Habitat Directive. Without these large scale restoration *Vertigo angustior* among other species and habitats will decline severely due to ongoing forest encroachment and acidification. The populations of *Vertigo angustior* are large and wide spread enough in the calcareous Dutch dunes to withstand large scale restoration measures.

Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar Maurice La Haye voor commentaar op een eerder concept.

Ir. W. van Steenis

Natuurmonumenten regio Zuid-Holland en Zeeland

Postbus 29198, 3001 GD Rotterdam

w.vansteen@natuurmonumenten.nl